

„No uvek nij tako. Ti ga, veliš, stoper pol leta dugo poznaš. A ako se u njem vkaniš?“

„Kako Bog da. Sada je jur tako, i ja velim, čim prlje tim bolje.“

„No, razumim te. Pravoda, onda je tako, kot veliš.“

Agnjica se je bila začrjlenila, samo na nje čelu neke mrlje (fleke) kot od sunca požgane kože nisu mogle počrjleniti, one su se prema rumenom licu činile bliede.

„Toga još nigdor ne zna, nek našoj majki sam pisala, da ću se u novembru odati.“

„Ja ti željim mnogo srće!“ reče Marica strdačno.

*

Drugi dan u desetih je stupila u službu s živo tucajućim srcem. To je bilo prviput, da je Marica zvana doma išla na zasluzak. Kad joj je gospodarica, jedna jur vrlo pri letih gospa rekla, kakovu plaću će dostati, njoj je bilo pravo, ar nij zavolj plaće došla u Beč. Pak kad si je razgledala lipi stan, koga će ona morat držati u uredbi i urednu, belu kuhinju, se je veselo popala za delo. Mnogo toga joj je bilo novo delo, mnogo toga dosle nij jako niti vidila, pak ne bi bila znala s tim baratati, da joj gospa to nij pokazala. Ali, misliia si je, vsaki početak je težak.

Ona je velje vidila, da je nje gospodarica dobra žena, akoprem je jako nervozna i oštro

zapovida. Već toga se mora podnest, kad je človik sluga drugoga, i prez toga naredno nijednoj službenoj ne će pojti.

Dani su hitro prohajali u poslu. Marica se je vreda naučila na vse regule, ke su vladale u tom stanu. Bil je to židovski stan. Ali s njom su zahajali lipo i gospodar i njegova žena. Dica, ka su jur bila vsa veća, rado su š njom načinjala šalu, a kad im je ona znala šalu dobro zavrnuti, si je i kod njih ishodila preštimanje.

Po četrajstih dnevih je imala Marica nedilju odpodne slobodno. Prošla je ada k sestrici Agnjici, da se skupa izajdu šetati. Ova je predložila, da čedu se odšetati u Stadtpark, da si posluhnu muziku, ka je onde guslala.

Iduć po Ringu jur blizu toga velikoga i lipoga parka, vidile su po klupah na jednu stran široke, s dvostrukom alejom zasadjene ceste mnoge divojke i junake, ki su vsi izgledali jako po domuću.

„Ča je to za ljude?“ zapita Marica vidućim zanimanjem.

„To su Hrvati, najvećim delom iz puljanskoga kotara.“

„Hodi, si je idemo pogledati.“

Proše su mimo njih. Bilo ih je vrlo šaro kolo mladih ljudih uko vsake klupe. Jedni su sidili, a drugi uza nje stali, vsi su se glasno razgovarali, mnogo glasnije nego li je to kod Bečanov navada, i gustokrat je bilo začut zvonko smijanje divo-

jačko, pak su se onda i mimo iduća gospoda ogledavala na nje, kot na dicit nature, ka se preglasno ponašaju u ovom gospodskom okrugul elegancije, narbarbanih obrazov i smrdććih automobilov.

„A kako to, da ih je ovde ovoliko?“ spitkuje dalje Marica.

„Oni se ovde spravljaju u jednoj krćmi, u onoj drugoj ulici, na razgovor. Nemer vidiš, ća ćinu. Dojdu skupa, da doćuju ća je novoga doma, da se nasmjiju i nabrblijaju po hrvatski, kad u ta jednu nimaju nikoga, s kim bi se tako mogli razgovarati. Mi Poljanci, kako nam oni velu, ne shajamo se toliko. Ali zato poznam ja i nekoliko krćam, kade naši dohajaju skupa. To je vani u Meidlingu.“

Meditim su prispile do ulice, i ovde je velje Marica vidila, kade je ta krćma, ar joj je to kazal velik kup mladine, ki je stal pred njom. Prošle su jednoć mimo njih, a onda i u krćmu nutar, iz ke su ćule muziku. Onde zdola pod gostinjskom sobom, kot u pivnici, guslali su dvimi, jedan na guslah, a drugi na harmoniki (rajlah) vesele ugarske ćardaše, ke Dolinji imaju tako rado. Po dost velikoj dvorani skakljali su junaki i divojke u objidnom kolu, a ćemernom zraku po glasih te siromašne muzike.

Divojke se obrnu najzad. Kad su izašle, reće Marica zafrkjuć s nosom:

„Ja bi si ovde drugaćije mesto zibrala za tanc, ne tu pivnicu.“

„Ća ćeš? Junakov je mnogo prez dela, divojke su slabo plaćene, pak s tih par grošev, s kimi se oni hoćedu zabavljati, ne moru pojť u kakovu palaću.“

„To imaš pravo. Pak onda nas jedan se med velikom gospodom niti ne ćuti tako dobro niti tako slobodno, kot kad smo sami med sobom ter mremo vikati i skakat, kako naš temperamenat spronaša.“

„Prije sam i ja bila većkrat ovde tancati, i dobro mi se je vidilo. Zmed timi Dolinjimi je vrljih junakov, nek ća su se većkrat ovde bili, pak onda dojde simo policija, a to nij ugodno. No, a kad sam pak mojega Alberta spoznala, s njim već nisam mogla simo dojt. Poznam par dolinjih divovjak, te su jako vrlje. A u delu im ne more nijedna Nimica dojt najper.“

Opet su prošle mimo nekolikih klupov i pazljivo si pogledale onde spravne. Kod junakov nij tako opaziti razliku u nošnji, ako su i jedan ili drugi u ćizmah i ćrnoj prateži po domaćem kroju, hlaćah i uskom špenzaru. Ali zato već kod divovjak. Jedna i druga je bila tako spravna, kot da bi bila ravno došla iz izloga. Marici se to nij dopadalo, ter je rekla:

„Pratež je pratež, glavno da je ćista i cela; ali ako se je ona ono, u onoj ćrjjenof krjjaći oblikla, to s mojim prostim ukusom ćitim, da nij lipo. Ako je i lipo zraććena, ali vse ne stoji vsa-

komu. Pak i malo prečvrsta je u kukih za tu pratež.“

„Toj, istina, ne stoji dobro ta prik mere morderna pratež, i kako tako se ta opravi, vidit će bit, da je selska, kad ima tako zapucane obraze. Ali moreš si i ove varoške žene pogledat. Ča vsakoj dobro stoji? Retke su zapravo, ke se znaju tako oblič, da se pratež slaže s obrazom i s celim držanjem.“

„No ostavimo im tu pratež, neka se nosu kako čedu. Za selo takova pratež nij. Ne bi ju dospili kupovati, koliko bi se je poraskidalo. A ki je to, ta s timi guslami u tom zlatom kolobaru?“ zapita Marica videć jedan spomenik, kad su došle u park.

„To je Strauss, ki je znal načinjati te lipe valcere, po kih tako rado tancamo. Poglej kako ti dva labudi oholo pluju po tom jezeru. Kako natežu svoje lipe dužičke vrate.“

Tako se razgovarajuć i si razgledavajuć prošle su nekoliko puti po parku, dokle se nij zamračilo, ter su se povrnule domom.

Pojile su nešto mrzloga mesa pak su prošle u kavanu, kade je Müller čekal na Agnjicu. On je bil svojimi tovaruši odpodne na nogometnoj utakmici (Fussballmatch), kamo je išal vsaku nedilju odpodne, a pokidob je počela nizljati jesenska godina, išal je u kavanu, kade je znal, da će ga najti njegova zaručnja.

*

Uz Müllera je kod stola sidil neki po priliki dvajset i sedam letni junak, s čisto podbritim obrazom, s vlasí slamnaste farbe na uskoj glavi i plavimi očima. Njega je Müller Marici predstavil kot svojega prijatelja Bergera. Agnjica ga je jur poznala od prije.

Mladi človik se okretno nakloni divojki i vreda se je razvil u ovom okruhu živ razgovor. Berger je znal zanimljivo povidati i od kazališća i od putovanja po brigih i od tanca i od kupališćev. On je bil dobro plaćen tramvajski konduktar, pak je u času svojega dopusta uvek išal na putovanja s našparanimi pinezi i tako prošal vse austrijske zemlje, a bil je i na morju.

Marici se je njegovo, šalom zamišano povidanje vrlo dopadalo, akoprem je kod stola nek sídila kot poslušateljica. Imala je nešto u sebi, da se nij znala velje dobro bavljati s jednim človikom, koga nij poznala, ali kad je jednoč u jednoga dobila zaufanje, onda je dobila i sigurnost, pak je zabava s njom bila vrlo interesantna.

Po devetoj uri ju je Berger sprohodil domom, ar je hotila biti doma još pred desetimi, kada se zatvaraju vrata od hiže, a ona nij imala ključa od njih. Putem joj je Berger povidal doživljenja iz svoje službe ter da ima večkrat lazno, a da ne zna, ča će s časom počet.

„Ja mislim, da Vam nij teško najt zabave, kad se vsaki dan s vami vozi toliko lipih divičić“, mu reče Marica.

„Kad sam u službi, onda se niti ne morem niti ne ću s gosti razgovarati. A nij me niti volja s takovim človikom se sprijateljiti, koga na ulici spoznam. Čisto ča drugačije je, ako mi koga predstavi jedan človik, koga poznam da ide u dobrom društvu, kot mi je na priliku Müller vas.“

„Ča naliže oštroću vaše službe mislim, da nij tako strašna, i da će ju večkrat zatupiti ki ljubezan pogled iz lipih očiju, i da ćete naredno kada god pozabit na regule službe, kad vam se milo nasmišu lipo črljeno nafarbana usta.“

„No znate, tako ča mi se ne more pripetiti“, hitro odgovori Berger.

„Ja ne bih postavila za to, ča velite, ruku u oganj, a mislim niti vi ne.“

„Ja niti ne pogledam onako nacifranih divičic, kad znam, da je to vse zvana huj, a znutra pfuj.“

„No da, ča ćete, pred manom govorite tako, a koj drugoj ćete opet drugačije. Vsaki neka se nosi onako, kako mu dobro stoji.“

„Pravo imate. Mnogi, ne samo ženske, nego i muški živu u varošu prik mere njihovoga dobitka. U takovom žitku nij ništ stalnoga.“

„Kad se muškim ne bi ravno takove nestalne ženske dopadale, onda bi one bile drugačije. Ali u tom je ravno kvaka, da se muškim stalnost ženskih ne dopada, ar oni sami nimaju stalnosti u sebi.“

„Vi jako nisko cenite muže, kot to vidim. Ja vam velim, da je još stalnih muških na svitu.“

„Da, bit će ih, ali se je mora s lampušem iskati po belom danu.“

„Vi jako oštro sudite prik muških. A muški si ravno zato zmilju različne slobode, ar se ženiskim to tako dopada.“

„Meni ne!“ reče tvrdo Marica.

„To sam si i mislil“, reče toleć ju Berger. „Vidite, kad človik vsaki dan vidi, kako isprazni su ovi ljudi, onda dostane želju, da se razgovara s karakternim človikom. Mene veseli, da sam vas spoznal, a još već bi me veselilo, kad bi mi obećali, da ćemo se još kada viditi.“

„Zač ne? Ako budem ravno s Agnijcom, pak se budemo vidili, niman ništ ar proti tomu. I meni je drago, da sam spoznala jednoga Bečana, ki zna tako lipo povidati.“

„Ter vi držite vse ovo, ča sam govoril, samo za povidajku?“

„Ako vse ne, onda bar to, da bi se još hotili s manom razgovarati, kad si morem misliti, da imate dost Bečankov, ke su lipše i mnogo već učne nego sam ja, prosta divojka iz sela.“

„No znate, ovde ste se ali vkanili. Nisam vam hotil još danas od toga govoriti, ali moram. Vi mi se dopadate mnogo već nego li ka Bečanka, ar se ne prenavljate nego se kažete ravno i otkrito onakovi, kakovi ste.“

„Nimam uzroka, da se prenavljam i nij mi na tom ležano, da koga vkanim.“

„Nažalost se to retko najde, i pokidob sam ja to kod vas našal, mi ne ćete zamiriti, ako vam velim, da mi se jako dopadate.“

„Morebiti tako na prvi pogled. Ne znam, je li ćete to i onda reć, kada me bolje spoznate.“

„O, ja mislim onda još već“, veli osviđeno Berger.

S tim su došli do stana, kade je Marica stuzila. Nakratki su si zbogom dali, ar su bili u razgovoru išli polako, pak je jur hižepaziteljica išla s ključci, da zapre putna vrata. Marica je hitro protkla gori po stepenicah i vred se legla na stelju. Ali zaspati nij mogla dugo, ar ako je i govorila, kot da joj na Bergeru ne bi bilo ništar ležano, morala si je vindar valovati, da je snažan junak i da ju je okretno znal zabavljati. Nij kanila već dalje misliti na njega, i obrnula se je k steni, ali uvek joj se je postavljalo pitanje: Je istina da mu se dopadam? Je istina?

Hitro je prohajal čas u delu, i Marica nij hotila već misliti na svoje nediljno doživljenje. „Naredno je to nek tako zbog svoje udvornosti govoril . . . pak ča ću si s tim glavu trapit?“ si je sama u sebi govorila. Ali nenadjano je dostala jedno pismo, s nepoznatim jako iscifranim rukopisom. Kad je j' otrpla i pogledala potpis, je vidila, da je od Bergera. U pismu ju prosi, neka mu oprosti, da ju s pismom bantuje, ali on da si

ne more drugačije pomoć, ar bi ju jur rado opet vidil. I zato neka dojde dojdću nedilju s Agnjicom opet u onu kavanu.

Ovo pismo ju je presenetilo. More li biti istina — se je pitala — da sam mu se na prviput jur tako jako dopadala, da me ljubi? Marica u to nij čisto verovala, ali zato joj je vindar bilo drago spoznati, da ju jedan tako lip i spametan muški želji imati uza se. To ćutenje ako i nij diboko dosigalo u srce, vindar ju je napunilo s radošćum i znatiželjnošćum na dojdću nedilju.

„Oh, kako dužičko mi je bilo ovih osam dan, pokle vas nisam vidil!“ uzviknul je Berger, kad se je nedilju na večer Marica u društvu Agnjice i Müllera posadila uza njega. „Bud, ne srdite se, da sam vam pisal. Hotil sam vam pokazati, da na vas mislim, da su mi misli uvek kod vas. A to mi nij bilo drugačije moguće, nego s pismom. I jur sam se bojal, da ćete se zbog toga razljutiti na me, ča sam bil tako drzovit. Ali bud, da se niste?“

„Zač bi se na tako ča rasrdila? Nek to jedno velim, da mi je to pismo došlo nenadjano, pak ne znam kako da si je razložim“, odgovori mirno Marica.

„Razložite si je tako, da mi se vi jako dopadate, i da bi ja uvek bil najradje uz vas“, reče živo Berger i se prigne bliže k Marici. „Ov vas čas sam misil na vas, još i mnogokrat u službi